

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по годину 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по годину
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Крајем овог мјесеца истиче претплата свима оним нашим претплатницима, који су се претплатили на наш лист до краја Јуна о. г.

Молимо с тога поштовање претплатнике, да претплату што прије обнове, како неби било прекидања у шаљању нашег листа.

Претплата цијена означена је на челу листа а претплата се шаље поштанском упутницом *Административна званичних листова* на Цетиње, или коме је наручије, г. *Петру Рамадановићу* у Котор (Cattaro — Dalmatien.)

АДМИНИСТРАЦИЈА
ЗВАНИЧНИХ ЛИСТОВА.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Њ. Њ. Кр. Кр. В. В. Господар и Њаз Насљедник примили су у приватној аудијенцији г. Бопа, који је дошао на Цетиње да као отпавник послова француске легације заступа г. министра Суара, који је на допусту.

Цетиње, 27 јуна.

Лицем на Видовдан њеки Зеф Деда Латинић из Вишњева близу Гусиња зашао је с друштвом у бусију код млина у Брезовици, и ту су убили Марка Митрова Малишића, који је са сином туд наљегало у млин. Син Марков убије исти час Зефа, па и сам ту погине. У то притрче Брезовичани и убију млинара Нуну Срдановића и сина му ранише. Ту је остао још тешко ранен Зако Костов који је ејутри дан и умро. Ова Брезовичани су сви Рајковићи. Њихова ћета прибјегла су у нашу границу, људи су прели којекуда по гори, а саме су жене код кућа остале.

Услед тога догађаја један баталјон њазма изашао је на планину Мокру и ту се утаборио, те није допуштао нашим поданицима никуда да пређу границу на њихове ливаде и пасишта у турској граници. То је још више смутило наше поданике, већ огорчене страдањем своје браће Срба Брезовчана; али су наше пограничне власти то народно огорчење знале задржати.

Уз то је Њазовска влада преко свога посланика у Цариграду телеграфично обратила пажњу Високе Порте на озбиљност пограничног положаја, одбијајући од себе одговорност за све але последице, које могу отуда слиједити, и у исто доба тражила је нашим поданицима слободу уживања њихових пасишта и ливада у турској граници.

Висока Порта одма је строго наређивала да се обезбједи нашим уживање ливада и пасишта у Мокрој, а Брезовчанима њихов живот и опстанак, те да се успостави потпун мир и ред погранични.

Тако хвала доброј вољи и енергији једне и друге владе, одма се стало на пут злу, које је могло имати много грђих последица, на које су можда његови виновници и циљали....

БРАТСКИ ГЛАС, КОЈИ ТЈЕШИ.

Петроградске „Новости“ доносе на првом мјесту следећи чланак:

Равно назад четврт вијека Србија и Црна Гора објавиле су рат Турској. Манифест Србије био је издан 18 јуна а Црне Горе 19 јуна године 1876. Тако је отпочео про-

лог велике ратне драме 1876—1878, у којој је Русија изговорила посљедњу ријеч. Од трубеника те знамените епохе многи већ нијесу међу живима, али су жива њихова дјела и њихова успомена.

Њаз Никола и Њаз Милан Обреновић објавили су рат Турској не по личном капризу, него по неодољивој жељи свога народа. Они су знали, да је официјални свијет по свој Јевропи, по искључујући ни Русију, био противан томе рату. С тога, примајући на себе тешку одговорност, оба Њаза знали су, да они морају издржати рат на својим леђима. Скоро у исто доба са њиховим манифестима румунска влада је објавила, да ће се она придржавати неутралитета.

Несаразмијерност сила у започетом рату била је и сувише велика, да се могло рачунати на побједу Србије и Црне Горе. Руски добровољци, под вођством генерала Черњајева, нијесу могли много учинити услед малог броја и разних других непријатних прилика. Русија је снасла Србију од коначне пропасти, али је свакоме било очевидно, да ће тај мир бити тек привременим одахом испред великог рата.

Али прије него ли је Русија изашла на бојно поље, Црна Гора и Србија успјеле су да покажу своје силе у рату са непријатељем моћним. Црногорци су остали вјерни својој традиционалној ратној слави. Али Србијанци, навикнути на дуги мир, морали су у кратко пријеме створити убојну силу из слабе народне војске. Ако се узму у обзир трудне прилике, може се рећи, да су они с чашћу изашли из опасног положаја, и да су се боље борили, него ли назад девет година у рату с Бугарском. Што се може и разумјети. Војујући с Турцима сваки Србијанац знао је, да се бори против свога иконога непријатеља, док рат са Бугарском није могао схватити.

Њазови Црне Горе и Србије отпочели су рат по жељи свога народа, да помогну Босанцима и Херцеговинцима. Они су у себи мислили, ако Босна подржи њихово подухеће, да ће се најпослије Босна придружити Србији а Херцеговини Црној Гори. Тако се наравно пћалие догодити, да се Аустро-Угарска није на пут испријечила. Као циљем свога неутралитета у престојећем руско-турском рату Аустро-Угарска захтјевала је Босну и Херцеговину, да привремено њима управља, и тај захтјев морао се испунити. Берлински конгрес само је дао коначни облик ратне закљученом споразуму.

На тај начин, практичка цијел српско-турског рата од г. 1876 није могла бити постигнута, и то је имало веома неповољан утицај на даљи ток догађаја на балканском полуострву, а особито на обје српске Њазевине. И Црна Гора и Србија услед окупације Босне и Херцеговине аустро-турском војском, напале су се у положају много грђем, него ли су биле прије рата, и ако је њихово земљиште било увеличано на берлинском конгресу.

Била је учињена велика историјска неправда, чије последице никад се неће изгладити, јер ни Србија ни Црна Гора никада се неће измирити губитком покрајина, које сма-

трају својом законитом својином и главним условом свог будућег развика. Може се разумјети, да је ова неправда, ова горка увреда била потпуно довољна, да једном за вагда одредјели односе објаве српских држава према Аустро-Угарској. Појавили су се страх и мржња. Аустро-Угарске се боје и мрзе ју, боје се као страшног сусједа мрзе ју као државу, која им је будућност одувела.

Ако рат од г. 1876 практички није успио, ипак је потпуно сачувао свој идеални значај, као подвиг у име ослобођења несрећне браће. У XIV. вијеку на пољу Косову Срби су се посљедњи борили за независност својих држава, а у XIX. вијеку они су први подигли оружје за ослобођење од турског јарма, и не само да су се сами од њега ослободили, него су и Русији помогли да ослободи Бугарску. Они за то нијесу добили праведну материјалну награду; али моралну награду нико им никад не може одузети. Сада послје двадесет година од објаве рата, и Црна Гора и Србија тако су се чврсто утврдили на балканском полуострву, тако су напредовале у свим областима живота, да се може не зебети за њихову будућност. Разумије се, нима је трудно размакнути границе свога земљишта, али будућност никоме није позната. Српско племе, сада раздробљено, с временом, може бити, опет ће се ујединити у облик савеза држава, као на прилику, што се Њемачка ујединила. Ради тога обје српске државе морају бити на стражи интереса свога народа и подржавати измјоу себе најсрдачније односе. Г. 1876 они су се посостримили у општој ствари. Било би у сваком обзиру жељети, да се та узајамност за вагда сачува, као непремјени услов њихове славе и сваког успјеха.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Спасоносна мисао. Загребачки „Србобран“ доноси: Успркос побједња од стране бугарских листова, да се није покушавало радити на измирењу бугарске цркве са цариградском патријаршијом, глас о овим покушајима се ипак одржао. Чак се и тврди, да је рад на томе питању сада у највећем жеку. Таково тврђење изнесено је у чланку грчког листа „Неологос“—а који је у толико интересантнији, што се ово питање у њему претреса са грчког гледишта и што се у њему долази до закључка, да би то измирење било од велике опасности по папјеланство, пошто би ојачало утицај славенства у патријаршији и прелога је сасвим у руке славеном свештенству. Да би се видјело, како грчки лист резонује о овом питању, доносимо тај чланак у изводу:

„Пројекат да се сједињење бугарске цркве са патријаршијом изврши, скидањем њезме са бугарске цркве и удаљењем егзарха из Цариграда, изнјела је Русија на зелени сто. Нови патријарх Јован III. сагласан је са тим и врло се заузима за ову ствар. Егзархија и њезма јесте за православље права аномалија и тешко слабљење истог. Патријаршија може ово питање посматрати само са црквеног гледишта, али за цео остали свијет, не искључујући ни саму Русију, то је питање национално или боље рећи политичко. Зато што је овај пројекат национално-политичке природе, зато и видимо, да се Бугари његовом ријешењу противе, јер би се онда лишили једног органа, којим су до сада енергично радили за своју народност у Македонији и Тракији. Није тешко разумјети како се Русија држи према овом

пројекту. Ако њојзи пође за руком, да наговори егзарха и бугарске мјеродавне факторе на измирење са патријаршијом, онда ће Русија без сумње врло енергично моћи радити на уједињењу православља под васељенском патријаршијом. Чим би се дигла њезма, српски и бугарски митрополити имали би право да уђу као чланови у Св. Синод велике цркве. Истина, у прво пријеме би тешко ишло са славизирањем патријаршије, јер је број Грка у православном стаду несравњиво већи од славенског, али јак утједај и политика сјеверне велике монархије, уједињен са утједајем двију других славенских држава, Бугарске и Србије, постао би с временом по нас Грке врло опасан, и с тога је са нашег гледишта овај пројекат о измирењу бугарске цркве са патријаршијом врло опасан.

Као што рекосмо, Русија има пред очима политичку цијел. Пројекат са њезмом био би врло смјо и за то је политички положај Русије у овом питању врло тежак. Русија неће да по други пут учини пегу погрешку коју је учинила 1878. год. жртвовавши интересе Срба, Грка и Румуна у корист Бугара. Она данас неће Велике Бугарске. Она гледа да данас сједини све интересе балканских држава тако, да ни једној од њих не буде угрожен опстанак, да једна другој симпатију и да се једна на рачун друге не подигне. Све се оно да постићи диобом, а та је диоба означена и разложена у пројекту измирења бугарске цркве са патријаршијом, гдје је изнесена црквена уредба за Македонију и Тракију, за коју се заузимају праведни људи у Русији заједно са Дурновом. У тој уредби назначено је да црквена управа сјеверне Македоније треба да припадне Славенима под једним њиховим архиепископом, а југо-источни дио Македоније да остане под управом васељенске патријаршије. Рашко-призренска и скопљанска митрополија припадала би се за српске и тиме би се задовољиле у исто вријеме и народне претензије у Македонији.

Ми доносимо садржину овог руског пројекта онако, како је то изнио грчки лист, остављајући њему одговорност за истинитост.

Аустроја и Њемачка. Читамо у „Србобрану“: И ако се званична штампа у Њемачкој, претресајући аустројско питање, не залаже тобоже за пангерманце у Аустроји, зато она невинична штампа, осим католичких клерикалних листова, стоји на страни њиховој. Јако је интересантан чланак, што га је ових дана донио ъемачки лист „Saalezeitung“ у одбрану аустројских пангерманца и „Los von Rom“ покрета. Пошто је тај пангермански лист напао најприје општри и скроз уредљиви ријечник аустројско-угарског наслједника пријестола расправља о томе шта значи њемачке пангерманца у Аустроји, и том приликом спомиње мишљење једног ъемачког политичара у франкфуртском недељном листу, који је доказивао, да ће „њемачке неклерикалне Нијемце у Аустроји имати за посљедњу свијетски рат, из кога ће Њемачка изићи као побједилац“. Затим наставља „Saalezeitung“ овако:

„Али и онда, када би свршетак рата са протестантско-германском државом за Аустроју био мање сумњив, и када би се такав рат свршио, као и онај тридесетогодишњи, потпуном изнемоглошћу обављају дијелова без одлучне побједе једнога или другог дијела — на побједу клерикалне војске ијерује се још само у Турду —, зар не би била заслуга и по Аустроју, да избјегне ову свијетску катастрофу тиме, што би се најважнији народ у Аустроји извукао из клерикалних канџа? Los von Rom покрет не иде за другим и неће друго ни да постигне. Па ма колико тај покрет изгледао у Аустроји „ируски“ и „непатријотичан“, он је и ъемачки и аустројски уједно и ослонац је за свијетски мир.

„Вјера у аустројско-њемачки савез пључана је у Њемачкој познатим говором надвојводе Фрање Фердинанда. Убојни поклич „к Риму“, који се разлијеже у свакој клерикалној скупштини у потпуном поуздању на побједу, отада је проговорно и надвојвода Фрања Фердинанд, јесте објавио рата ъемачкој држави. Тај је убојни узвик још само парол једне странке али би било кобно, кад бисмо га хтјели пречути у Њемачкој, потпуно сејећајући своју ријешу снагу. Нијемци на Дунаву чувају

вјерно стражу, устаници „Los von Rom“ — покрета продиру одважно у непријатељску земљу, али нико не зна унапријед, како ће се свршити ова свјетско-историјска борба између клерикалне предње чете и немачке страже на Дунаву, ако се једном догоди оно што се не да промијенити. Свјетски мир почива данас само на два ока (т. ј. само на аустријско-угарском данашњем монарху. Пр. Ур.) што се знаде бар сада, пошто су се недавно разбистрили догађаји. То сазнање не може се назвати никако утјешним; али је боље него варљив и лажан осјећај сигурности, у којој би могли пропустити, да се не спремимо за све случајеве.“ —

„Kölnische Volkszeitung“, осврћући се на овај чланак, каже, да када му се одузме оно, што је увијеним ријечима речено, не остаје ништа друго, него пријетња ратом Аустрији, ако се стане гушити покрет против Рима, онако како је навјестио аустријски пријетоник нашљетник. Наравно „Kölnische Zeitung“ љути се, што се оваким писањем драже духови у Немачкој против Аустрије, с којом Немачка стоји у савезу.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Интронизација Њ. Светости Јоакима III.) „Цариградски Гласник“ доноси: Васељенска Патријаршија, као врховна црквена глава свима православним хришћанима, ма да је чисто вјерски и по привилегијама основана као засебни завод, ипак пошто је за извршавање њених различитих црквених послова нужна по неки пут и помоћ и потиријење од стране владајућих политичких власти, мора стајати у вези с властима и према њима имати и неке обавезе. Међу разноврсним обавезама, које Вас. Патријаршија има према државним властима једна је и ова: да се новонабрани Патријарх одмах последи свог избора мора аванчино представити врховном државном поглавару Њ. И. В. Султану, да га он аванчино призна и тек онда да Патријарх може заузети патријаршијски престо и отпочети вршити своје вјерске и црквене дужности над православним хришћанима и поданицима Њ. И. В. Султана. На основу ове обавезе формалности, новонабрани Вас. Патријарх Јоаким III., и ако је једногласно изабран за Вас. Патријарха и царском правдом потврђен његов избор, прије него што се та формалност испуни, није се званично могао сматрати као такав, па према томе није могао ни отпочети свој рад, и за то се и чекало да га званично Султан прими и призна, па да заузме свој престо, што је и извршено прошлог понедељника 11. ов. м. Нашим читаоцима познато је да новонабрани Вас. Патријарх Јоаким III., кренувши се из Св. Горе, није право отишао у Патријаршију, већ својој кући у Ђојаци-кеју, гдје је остао до прошлог понедељника, кад му је дан одређен био за његово званично пријемљење од стране Њ. И. В. Султана.

Тог дана прије подне сакупили су се код куће Патријарха Јоакима III. брукски митрополит и досадањи патријарх администратор г. Натанајило, амаски г. Антим и хијоски г. Константин, велики догет г. Ставраки Аристархи-беј, г. Антон Ики-

јаци-беј, патријарх капучејаја и јеш неколицина од виших патријарха чиновника.

Око подне пред скупу Ђојаци-кеја дошао је царски муш „Месерет“ и примио Њ. Св. Патријарха г. Јоакима III. са свитом од горепомнутих личности, и искрцао га у Бешиктапу, одакле су га на царским колима одвезли у Двор.

Њ. И. В. Султан примио га је најљубазније, у униформи, и задржао га је код себе више од пола сахата, одликовавши га орденом Османлије I. степена у брилијантима. Пошто је Њ. Св. г. Јоаким III. изјавио своју дубоку захвалност и опростио се с Њ. И. В. Султаном, кренуо се декорисан лентом високог ордена са својом свитом и упутио ка Сикерују, гдје су га чекали све остале владике Синодалне и сви чиновници патријаршијски — клирици и мирјани. Одакле, патријарх, свита, увеличавши се десетоструко, — млађи свештеници као и нижи патријарх чиновници на коњима, а владике и ниши чиновници на колима — отишли су на В. Порту, гдје је Патријарх прво посетио В. Везира, за тим Предједника Мин. Савјета, Мин. Пословних Послова и Мин. Правде и Вера. Пошто су и ове формалности извршене, цијела свита кренула се к Фанару и ту је стигла у 5½ часова.

Пред вратима патријарх Св. Ђорђа Њ. Св. Патријарх Јоаким, обукан патријаршув мантију, окружен цијелом патријаршув одјеном у скупоцјене златне одежде, ушао је у цркву, заостао је у средини цркве и, прекрстив се, помолио се Богу са таквом смијерношћу и скупљеним срцем, тако тронут и узбуђен, да није лично на човјека, него на свеца, управно рећи није ни дисао, и узев часни крст пољубио га је и народ благословио. Тада га ухватише под руку буреки и праклиски митрополит, одведоше и посавише на патријаршијски престо, а праклиски митрополит, поздравив га уобичајеним возгласом, пружи му патријарху, пожељив му дуг живот и напредак у св. пословима. У том истом моменту попе се на амвон патријарх бискуп арх. Константиниди и изговори једну подужу бесједу, у којој, износећи велике и тежке, ну свештене, дужности које има један врховни вјерски поглавар како пред Богом тако и пред православним народом, опште вијенац о изванредној способности и побожности Патријарховој, и изјави наду да ће црква и православље процијетати под његовом мудрошћу и некористољубивом управом. На то је г. Јоаким одговорио подужим изванредним говором изложивши у њему програм свога држања и рада за у будуће. Говор су саслушали присутни са страхопоштовањем, а неки и са некаквом невидљивом зељом која се јасно могла опазити на њиховом лицу, јер је у себи говор садржавао и неке необичне и нове за Грке фразе, на које они у својој искључивости нијесу могли да се навикну.

Веома значајни говор ми ћемо од ријечи до ријечи доијети у идилем броју нашег листа, али не можемо овом приликом да неке тачке тога говора од велике важности по цијело Православље не донесемо овде.

У том говору Њ. Св. Јоаким III. рекавши шта је девица Прав. Цркве, казао је да црква захтјева вјеру с дјелима; љубав према свима чедима њеним без разли-

ке и, позивљући се на Божију заповијест „оно што теби није добро, и ти другоме то не чини.“ казао је да црква неће да буде ико без правде; да треба срдечно и искрено живјети са сусједним народима; да престану расијепљења у цркви, и најзад нагласио је као најважнију ствар братске везе и еванђељски сноп са св. Божијим аутокефалним црквама у корист општег блага према мјестима посебиде и по свему, како би тиме престали помјесни жалосни сукоби, који су противни каноничним саборским одредбама и јеванђељским догматима. Завршивши свој говор г. Јоаким топло молитвом за дуг живот Њ. И. В. Султана, благословио народ, са часним крстом у руци отишао је у велику Синодалну Салу, гдје му је народ са сузама од радости прилазио и љубио му руку.

При овој ријеткој у Цариграду, церемонији присуствовали су руски драгоман г. Малдесон с г. Грамотопулосом, грчки први секретар Митрополос с драгоманом Лагудакисом, капучејаја пригорског посланства г. Богдановић и велики број преставника и пуномоћника епархијских; за тим преставници цијеле цариграчке штампе, којима је уступљено нарочито по часно мјесто око цјевница десног и лијевог крила, међу којима се налазио и власник нашег листа г. К. Грушевић, познат нарочитом позивником.

„Ricordo di Roma“. О овој композицији Књаза Мирка, о којој смо у последњем броју доијели белишћу, говори се по свим иностраним листовима, позивљујући један од другог. Али парижки „Фигаро“ доноси из Рима оригинални извјештај под насловом „Један Књаз Композитор“, починући овако: „Синоћ сам присуствовао необичном призору у Театру Драматичном. Под насловом: Ricordo di Roma оркестра је извршила један марш композиран, погодите од кога? Ал ви нећете погодити и ја ћу вам одма рећи, да је аутор Књаз Мирко, брат Краљине Јелене. Та композиција може служити на част не само једном Књазу, него и једном артисти. Ricordo di Roma има интонације и носи упечаток личне ноте, знак праног талента. Друга лична нота била је присуство Књаза Мирка са Маскањом у једној ложји извршену марша. Кућа је топло аплаудирала; особито госпође са ватром симпатичном, јер је Принц и његов млађи. Понуштајући наговор маестра Маскања, Књаз Мирко је врло слободно изашао напријед у својој ложји и покретима захвалио публици; тада су се укључили „браво“ и „живо“ удвостручили. Фанатици протокола можда су се саблазнили, али држање демократско Књаза Николе и његовог сина Мирка у Риму као и на Цетињу ни најмање не смањује поштовање и обожавање народа према њиховим особама, него сасвим напротив. Допуштено је и окруженим гласама албиција дасорике умјетности и талента. Марш Књаза Мирка посвећен Риму по свој прилици постаје популаран у Италији.“

(Монументална књига). Управа Српске Штампарнице у Загребу надала је позив на претплату на дјело „Знаменити Срби XIX вијека“. Читаоци ће видјети из тог позива, који смо приложили у потоњем броју нашег листа, програм овога до сада невиђеног књижевног српског подухвата.

ага чује за то, позва благајскога ајана Вољавицу те заједнички затворе кланце и путове, а највише оружанјих људи бјеше у Бротњу и Крехињу двору. Сулејман наша дође у Љубушки, али се нађе на невољи. Међутим Мостарци, Срби мухамедовци обрате се раји, Србима православним и католицима, те ускоро затворе све пролазе из Љубушкога за Мостар. Видећи се Сулејман папа на невољи, побоја се да га Срби све три вјере не опколе и са свијем не затворе у Љубушци, те похита на врат на нос да умакне кроз још незатворене пролазе. При овом срамном бјегству Сулејман-паше и његове војске нападну их противници на више мјеста, те многи буду оплијенени, изгрђени, а богме и побијени. Послије овога славнога успјеха Мостарци се врате својим кућама. При том Дадих задржа град, а Вољавици дадоше куће у Церици. У томе је настао мир, али за кратко вријеме.

Вољавица бјеше прави кесеџија. Пошто се све умири, он скупи око себе саме пијанине и неваљале људе, праве злочинце, пијиде и насилнике, те стане пити и банчити по Мостару тако, да чешће прављаше nerede. Од њега и његове друштине не могаше се ни једно женско чељаде помоћи на улицу. Ад-ага Дадих опомињаше га, да се окани таквих његова. Вољавица не само да га не хтје послушати, него поче подривати положај Ад-агин. Дадих га још за неко вријеме триљаше. И кад Дадих поче купити данак, Вољавица стаде наговарати свијет да данка не даје, а ако почне давати да ће и он тражити да и њему даје исто онолико, колико даје Дадиху. Ушледе тога дође до сукоба између Дадиха и Вољавице, а за мало па и до отворенога сукоба. Ад-агин Дадиху, поред његових присталица Мостараца, догоше у помоћ Дрежљани и Вјезополци, те се

као и услове претплате. Подухвате је колосално, које ће захтјевати великих средстава пованих, али је тако исто велико и поуздање подухватника у самосвијест народну. Не дај Боже, да се они преваре, јер би то значило да те народне самосвијести нема Јер који прави Србин, који је у стању да потроши три франка мјесечно, неће их драговољно потрошити, да у својој кући има књигу, у којој ће се — сликом и ријечју — огледати велики дух српског народа у најбољим му синовима из свих српских земаља, који су током деветнајестог вијека почели ускршавати свој народ на нов живот? То је била срећна мисао просвијекне љубави према својој нашој, да се нараштајама новог вијека у једно прикаже, што су Срби прошлога вијека на ништа створили, па да им поуздање у народни дух, у народну моћ моралну и физичну, у народно „ја“, не малакше, него све више расте, у колико опасности туђинске моћи моралне и физичке све више пријете, да то српско „ја“ избришу. То је подухвате свето, особито у овом часу, када се у нашу књижевност уноси космополитизам, подривајући свету аграду, коју су почели подизати Доситије и Вук, Владика Раде и Бранко, са својима савременицима. А да ће ово дјело одговорити својој цијељи, јамчи нам и избор уредника његова, што ће се одма моћи видјети, тек примимо прве свеске.

(Дом за ученике средњих школа.) Потписани отварају у Београду Дом (конвикт) за ученике средњих школа по одобрењу Министарства Просвјете на овој основи:

1. Ученицима стоји дом на расположењу од 1. августа а излазе из истог завршетком школске године, дакле по Видовдану. Према томе су родитељи у обавези према заводу од 1. августа до 15. јуна сваке шк. год. изузимајући случај напуштања школе.

2. Ступањем у завод ученик треба собом да донесе поред одјела:

- а) шест кошуља,
- б) шест гаћа,
- в) четири пресвљачице,
- г) 10 пари чарапа (летњих и зимњих),
- д) 10 марама за нос,
- ђ) 5 убруса за јело,
- е) 5 убруса за умивање,
- ж) постељни прибор сем постеље и сл. марине.

Напомена: Управа Дома умољавала родитеље који би куповали новопостељни прибор, да ради једнообразности и хигијенских услова узму за постељни прибор, једно дебело ћебе, два тања летња, један вунени јастук, три тања чаршави за потчињавање и три за протипирање.

3. Управа Дома на захтјев родитеља прима на себе набавку школских књига и осталог школског прибора које ће родитељ исплатити по рачуну најдаље крајем септембра.

4. Питомци спавају према добу и редима у више спаваћих соба; ручавају у нарочитој трпезарији; имају уређену учionicу са књижницом; ствари своје чувају у засебним орманима и одјељенима под кључем.

5. Ученици имају четири оброка дневно: најутра кафу са млијеком, у под-

сукобе у сами мрак. Вољавица бјеше између двије ватре. Једни бјеху ударили с чеља а други с леђа. Борба и паљба из пушака отвори се тако жестоко да се од пушчане ватре поћу видјело као на дану. Вољавица с дружином би потиснут иза Церице. Умакне и оде у Дубровник, одакле последи оде у Мисир. Дадих Ад-ага остаде побједилац.

Неуспјеси босанскога везира у овој борби с Дадихима а исто тако и неуспјеси босанске војске против Србије и Карађорђа поткопаше положај Ибрахим-паше те на везирство у Босни дође Али-паша Силихтар звани Дрежљанин, који је у Стамбулу сматран као живљив и заузимљивји. Како год што је предузео јаче мјере против Карађорђа, тако је исто почео строже радити и против Мостараца и против Ад-аге Дадиха. Како устанак под Карађорђем хваташе све веће и веће размјере, то босанска војска не могаше ништа озбиљно радити против Србије док се не обезбједи од Дадиха. Силихтар Али-паша још при свом доласку бјеше задовољан за се сигурнога човјека. Кад дође у Мостар, он се показа у правој боји. Својом хитрошћу да казни бунтовнике и похвата Дадихе, он се показа у правој боји. Својом хитрошћу Ишмир-паша некако брзо уђе у град и одмах отпоче гонити поједине присталице Дадихеве. Муселим Кајтаз поче пријетити да ће свакога за кућни праг објесити ко се усуоди да крије бунтовнике и да ће све поробити и попатити. За Дадихе наступи опасност. Сваког тренутка могли су пасти непријатељу у руке. Да би за овај тренутак избјегла опасност Ад-ага с братом и присталицама избјегне у Метковице. Из овога мјеста поче поново радити да распали патриотски жар и по-

ЛИСТАК.

АЛИ-АГА ДАДИЋ.

(Спретак.)

II.

Кад смо рекли како је прошао овај велики постанак босанско-херцеговачке независности, да кажем и оно, што сам могао знати и донјети о његовим синовима.

Кад умрије Али-ага Дадих Мостарци узеше одмах за ајана најстаријег му сина Мемеш-агу Дадиха. Али ајанство Мемеш-агину трајало је само годину дана, јер се у свему успедише на својега оца, а то се баш никакво не допадаше Порти и њеним присталицама. Порта одмах по смрти Али-агине бјеше послала свога Турнацију да низаши Србе мухамеданце а везир својега муселима да низаши хришћане. Мемеш-ага противљаше се томе. Султанови људи, Портине присталице, знали су да не могу лако изаћи на крај са сином Дадихевим. С тога гледају да се с њега отарасе. Сулејман паша опреми царскога Турнацију у Мостар. Онај дође и одјаше у Челебића Ђошак у Шарифа механу. Ту позове све мостарске главаре па и ајана Дадиха по заповијести царској на договор. Они дођу сви, па и Дадих Мемеш-ага. Овај их све дочека лијепо и угости „по османлијски“ кавом. Послије договора, када се већ поче и мрак хватати, аге се почеше праштати Турнацијом и растурали кућама али Турнација задржи Мемеш-агу на вечери, говорећи како је рад да га угости и о сваком послу, као са мостарским ајаном, да се разговоре Турнацији бјеше то само изговор, да задржи Мемеш-агу и да га одвоји од осталих ага. Одвојивши га овако, нареди ерџајем људима да га удаве. И они

га поћу удаве. Давећи га два су гајтана прекинута и тек трећим су га удавили. Друга два сина Али-агина, Ад-ага и Ахмед-ага, дочују некако за ово и побјеђу из Мостара. Турнација одузе све имање породици Дадиха и претвори а беглук. Сјутра дан по смрти Мемеш-аге Дадиха, Турнација поче затварати пријеваром и лукавством друге главаре мостарске, па их давити. Тако удави за неколико дана још 18 виђенијех Срба мухамеданаца у Мостару. За тимем поче одузимајући оружје од појединих Мостараца, па онда опет затварати и давити. На тај начин почеше заводити Османлије нови поредак у Мостару. Мостарцима се никакво не свиђаше ни овај нови поредак ни ова нова управа, јер су виђели да се тим њихова отаџбина оклина у нове окове, много теже и много чвршће, но они што бјеху раније.

С тога се ријеше да се поново дигну и да оружјом руком противе на све носоце новијех окова. Кад скоче на оружје, поруче Дадихевим синовима да се одмах врате у Мостар. Они се врате, прикупе око себе устанике и одмах протјерају све Османлије из Мостара Мостарци, цијенећи рад ове двојице синова Алиагинијех, као и рад брата им Мемеш-аге и оца, узме за ајана старијег Ад-агу.

Царски људи изгнани, безиреки пуномоћници отјерани! Страшна увреда, грдна ерамота! Пући ће глас чак до Стамболограда, чуће то чак и цар у Стамбулу, па каква поруга и каква ерамота за царскога намјесника, за везира у Босни, Ибрахим-пашу! Он се разјари као лав. Зар кућа Дадиха да му загорчи живот, да му ускрати царску милост? С тога, онако љут и гњеван, поново нареди Сулејман-пашин Скопљаку, да с војском удари на Мостар, те да разнесе то бунтовничко гнијездо и да расконе непокорну кућу Дадиха. Кад Ад-

не три јела а четвртком и недељом четири, по подне ужину а у вече два јела.

Пошто ће васпитање бити у националном духу, то ће се обичајима о празницима поклањати нарочита пажња.

6. У завод ће се примати само они ученици, који се по љекарском прегледу у заводу нађу потпуно здрави душевно и тјелесно. Управа ће полагати нарочиту пажњу на здравље ученичко о коме ће водити бригу сталан заводски љекар. У случају дужег и тежег боловања, могу ученици на захтјев родитеља и у самом заводу имати љекареку и домаћу негу; тада ће родитељ сносити сам трошкове око лијечења по овјереним рачунима, које му управа поднесе.

7. Полазећи од принципа, да ученици не треба да имају при себи новаца, управа ће у току мјесеца сносити све трошкове појединих ученика који се покажу као пријекто потребни. Исто тако је управа по споразуму са родитељима вољна, да чини и друге издатке за своје питомце Родитељ крајем мјесеца, кад полажи сто динара за идући мјесец, исплаћује и ове издатке.

8. Управа оснивајући овај Дом поставила је као главни задатак свог рада васпитање душевно и тјелесно. Ово васпитање као темељ за будући живот сваког заводског питомца неће се оснивати само на директном сузбијању рђавих навика са којима би питомца у завод дошао и које се по изласку из завода могу опет појавити; управа је напротив смјер не да строгим мјерама и казнама спутава живахност и енергију својих питомца, не ни да захтева сличну послушност, већ да тражи у сваком дјетету клицу доброга и њу да развија. Она ће чувати своје питомце од погрешака тиме што ће им корисним забављама и лијежим вјештинама одузети оно опасно слободно вријеме, на које се досада веома мало пажње обраћао, са чега је знатан дио омладине код нас пропадао. Ради тога ће управа његовати у самом заводу вјештине: пјевање, свирање, цртање, гимнастику и игру; љети пак пливање, јахање, стрипежање и т. д. пазећи при том као и у свему на доба, развијеност, темперамент и природу својих питомца. У извјесне дане водиле управа ученике у позориште; појећивање са њима концерте, музеје и изложбе. Лијежим данима излазиће се са питомцима, сем редовне шетње по граду, још и у околину његову.

9. Као што се из свега види, васпитање је у заводу индивидуално, дакле основано на познавању мапа и добрих страна сваког питомца посебно, с тога се родитељи умовавају, да у овом погледу изнесу отворено и искрено све што о свом дјетету знају.

10. За издржање у заводу плаћа се 100 круна мјесечно унапријед.

(Ми смо Вам Господице у кратким потезима изложили основе ове наше установе као и принципе нашег рада. При завршетку потребно је да Вас замолимо, да нам најдаље до објављеног рока одлучно најавите, да ли Ваше дјете дајете у овај Дом под горњим условима, јер Вашу пријаву морамо сматрати и за обавезу, пошто се само на тај начин може ова

установа остварити.)

11. Рок пријаве до 8. Јула ове год.

С поштовањем: Владимир Зделар, Мирко Поповић, Милан Дуквић, професори гимназије Вука Ст. Караџића.

(Нове књиге.) Примили смо следеће нове књиге:

Кратки Црквени Устав за свештенике и ученике богословско-учитељске школе по Михаиловском и Николајевићу написао Митрополит Митрофан Бан. Цетинје, државна штампарија, 1901. Цијена 60 новчића. Прештампано из „Просвјете.“

Православна Далмација. Историјски преглед. Написао Е. Н. М. Нови Сад, 1901. Наклада књижаре А. Пајевића. Цијена?

Преосвештени писац већ нас је научио на озбиљна и врло важна своја дјела, а наслов овог најновијег напомиње нам по томе, у ком је сакупљено благо историјских докумената о православној цркви у Далмацији (Documenta spectantia historiam orthodoxae dioeceseos Dalmatiae et Isthriae, volumen I. Jaderae, typographia S. Artale, 1899), на основу ког је ово дјело понајвише и написаво под скромним именом „прегледа“.

Приказујући поменуто цитовање његово дјело, ми смо већ истакли његову важност и за историју српског народа у Далмацији, па га се дотиче и по осталима сусједним српским покрајинама, што се рефлектира и у овој најновијој књизи, те јој тим важност повишује. Какаву нову свијетлост ова књига спушта на опште српску још мутну прошлост, само ћемо један примјер навести. Г. 1450 у Котарима, у селу Кули Аглаића, подигнута је православна црква у част св. Николе благословом *везског* Митрополита Јосифа, па благословом истог у Паћенима у част св. Ђурђа (1456), у Подлачи у част св. Петра и Павла (1458.) и у Голубицу у част св. Стевана (1462). Поменути митрополит Јосиф мора да је особито старање тада водио о српској цркви у Далмацији, јер осим благослова на зидање речених цркава, за које ће без сумње — с разлогом закључује преосвештени писац — он бити послао и св. антимије, а можда и свештенике рукоположио. Њему су се обраћали далматински Срби за све важније послове црквене управе. Иако је осталога сачувао се једна синђелија митрополита Јосифа од г. 1454, издана крчком јеромонаху Симеону, којом митрополит сједочи, да је на дан Успенија Богоматере произвео тога јеромонаха за игумна свето арханђелског манастира на Крци и тимем уважио, као што каже синђелија еднотупносе избранице веога свјаштества и благочестиваго народа. Ова напомена у тој синђелији, да је свештенство и народ учествовао у избору овог Крчког игумана, показује, да је тај игуман сматран био као неки црквени поглавица свију православних далматинских Срба и да је он био бирач, као некада владике, од свештенства и народа, за духовног старјешину*. Ова духовна веза између обала Скардарског Језера и ријеке Крке у горњој Далмацији каква је значајна свијетлост кроз ондашње наше тмине!

Својом радишношћу на пољу црквене књижевности преосвештени Епископ Никодим Милаш поразваја, а његови успјеси у том раду, признати од најкомпетентнијих форума православне цркве, служе на част цијелој православној српској цркви.

говори се разбито. До успјеха се не дође. Мостарци са Дадичима ријешили се да напредну све своје силе Непријатељи бјеху навалили са свију страна. Мостарци затворе све кланце, којима се могло доћи до Мостара. У планинске кланце не бјеху само најмештени Срби мухамедовци већ и православни и католици. Везиру бјеше мало оно војске што је отишла на Мостар, по нареди једну јаку чету, посла и њу под предводништвом наше Сребрнице протјерати Мостара. Осим тога издаде заповијест католицима да не помажу Мостарце, говорећи да је то издајство према цару и царевом већу. На такав поступак везиру озлоједе се Сарајлије те се листом дигну у помоћ Мостарцима. Стигну пашу Сребрницу у Горанима на Неретви потуку се с њим, ухвати га и каменују, а војеку му растјерају. те се ова врати кући. Међу тим бјеше већ настала и 1814 година. Између Мостараца и везируе војске већ се десило неколико крвавих сукоба. И за то вријеме везируа је војска непрестано повећавана, а редови Мостараца бивали су све ређи и ређи. Најпослије 21 априла, пред Ђурђев-дан, послате једнога крвавога боја везируа војска потисне мостарске храбре борце и уђе у Мостар. Дадичима не оста ништа друго но да бјеже из Мостара. Старији Ади-ага умукне на Узарчиће више Влата Мостарскога у своју кулу са својим присталицама, а млади умукне у Драчево својим шурацима, Ризванбеговићима испод старе Габеле. Кад везируе присталице уђоше у Мостар, обрадоваше ратни суд, да суде свима онима, који помагашу Дадиче. Зна се како су могли проћи сви они, који су дошли пред овај крволочни суд. Дадичи бјеху издани. Тако млади Дадич, Ахмет-ага погibe заједно са својим шурацима Ризванбеговићима при вечеру.

Vid Vuletić Vukasović, Vještice (Le streghe) presso gli Slavi meridionali. Пештампано из Archivio per le tradizioni popolari del Dr. Giuseppe Pittè, Palermo a. 1901.

Ово је предавање ученог нашег пријатеља, које се читало прошле године на конгресу фолклора у Паризу, у француском преводу; а уз ову расправу још се ту читало о *нарицањима* и о народним *везовима*, гдје је г. Вид истакао и Црну Гору, како треба.

У расправи о вјештицама обазрио се на Владичин „Горски Вијенац“ и „Осман“ Гундулићев, у којима вјештице улазе — и наводи мишљење ученог Караре да је код нас иста теорија о вјештицама као код Римљана.

При свршетку вели да Срби и Хрвати састављају главни корјен Југославенства, и за то су им слична народна предања, али развијенија код Срба, племена јуначкога и по превасходству конзервативног; ипак не држећи се оног *pars major trahit minorem*, претпоставио је назвати наша народна предања именом Југославена, у име народне слоге бар на књижевном пољу.

Како се види овај наш познати књижевни трудбеник неуморан је у проучавању свога народа и у изнашању резултата тог проучавања пред ученим свијетом.

Племенита Крв. Прича од Ернеста Вилденбруха за омладину. Превели са тридесетог њемачког издања Љ. и К. Миловановић. У Мостару, 1901. Издање и штампа издавачке књижарнице Пахера и Кисећа. Цијена?

Мала стварница али је заслуживала да се преведе и српској омладини на углед, како се из ране младости види у ком племенити крв чече, и како се у друштву добивају симпатии моралом и карактером, или презрење. С тога најтоплије препоручујемо пријатељима омладине наше, да раде распрострајети што више међу њом ову васпитну причу, која не може остати без утицаја на онога, ко је прочита, јер и ко није племените крви, зауздаваће своју неплемениту да уклони од себе презрење.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Како се чувају биљке од суше?)

Као што шкоди биљкама превелика мочар исто тако шкоди и велика суша. Биљке престану да расту, многе биљке почну венути, не могу да одолијевају животињским и биљним штетницима, а неке опет сазру прије времена и донесу слаб род.

Има додуше врло много крајева гдје нема пашастице у води, или се тек веома ријетко догађа да јако засуши. Но има доста крајева гдје ријетко киша пада, па кад и падне земљиште је тако да брзо упије и пропушта воду, па је због тога потребно, да се сваки паметан ратар по брине, како му усјеви не би трпјели од превелике суше. То је дабоме тешко ондје, гдје нема воде текућнице, па се не може вода да наведе на земљу.

У таквим случајевима не преостaje ратару ништа друго, него да своју земљу разумно обрађује, па да усјеви не шкоди суша у великој мјери. Чим се земљиште дубље оре и прекопава, тим дубље иду биљне жилице у земљу, па црпе онда влагу из дубљих слојева за вријеме велике суше.

Тако је прошла ова чувена породица мостарска, давши четири вриједна и заузимљива поборника за независност Херцеговине. Они нијесу успјели као ни многи други, али су показали како се не гледа на вјеру, кад се ради за добро отаџбине. Они су пали. Земљу поносне Херцеговине оросили су својом јуначком крвљу, како само Србину додикује. Умрла су сва четири храбро, с надом да ће на њиховијем гробовима нићи цвијеће узајамне братске љубави и слоге између Срба сва три закона.

Само да кажемо још неколико ријечи: Поменути Мехиш-агин син М. Мехиш-ага одрастао је и доцније се оженио. Овај Мехиш-ага живио је све до аустријске окупације, а умро је послје. Имао је два сина: М. Мехиш-агу и А. Мехиш-агу, који су и данас живи у Мостару.

*) Рађено по причању ефеије Сулејмана Фалачића, по дјелу Фра Мје Батјанжа Дјелованје Грвјеваса и Босни I Негесовић (Ш., стр. 185 па даље), атијем по дјелу: Garla Peetz: A Mout and seine Kulturkreis (стр. 225—229) и по дјелу Фра Игњација Стружича: Појасовничко црте Крешева, и још другим дјелима.

суше. То се исто постигне, ако се њива засијава махунчама (легуминозима), које пуштају дубоко жпле у земљу, па учине земљиште и у дубљини сипким, тако да ваздух и влага тамо допире.

Има још један разлог, зашто је боље, када је земља дубље узорана, а то је тај, да така земља упије више воде, него плитко узорана, а поред тога је много спорије даје из себа.

Исто је тако врло добро, када се биљке окопавају. Врло је раширено мишљење да окопавање изушује земљу. То вриједи само за вишеки слој земље, док доњи слој веома добро чува воду и влагу, те се ова не испарава тако лако.

Треба то дакле све имати на уму, гдје редовито влада суша. Поред тога треба разумно њиву гнојити, да младе биљке ојачају и да добију што више жилица, а то је најбоље средство да одолијевају суши.

Код биљка, које се загрћу треба имати уицјек на уму то, да површина земљишта буде тијем већа, чим су хумке веће, па се онда према томе испарава и више воде са такве њиве а особито онда ако биљке не засјењују сасвијем њиве. Исцрпљивање биће дабоме тијем јаче, чим су виши и шиљатији грени тијех хумака. Високо загртање добро је за тешку и свјежу земљу, али врло често може да шкоди мршавој земљи, која воду лако пропушта, а особито то приједи онда, ако је дуже времена суша. Ми не мислимо тијем да кажемо, како нема сврхе загртање у мршавој земљи, јер се баш загртањем уништава коров и травурине, а што је најглавније, биљке добију на тај начин јак коријен и жилице, које су тако важне за живот биљка има јачи коријен и што више жилица, које дубоко иду у земљу, тијем ће прије да одоли суши. Морамо овдје истакнути да грени хумака морају увијек бити удешени према саставу земље! На то се мора узети обзир већ при сијању или сађењу; ако се плитко посије или засади, мора се више загрнути.

Напошљетку се гнојењем постизава, да земљиште боље и дубље држи воду и влагу. Ако се мршаво пјесковито земљиште чешће пута гноји гнојем из стаје или другим тварима, које имају у себи градива за гној, то тако земљиште добија све то више дрнице (хумуса).

Познато је да прица може да упије много више воде и влаге, па да ју онда и задржи у себи дуже времена. Због тога није добро да се мршаво земљиште гноји само вјештачким гнојем.

Сваки разуман ратар и привредник нека добро проучи и испита своју земљу, па онда нека према тому ради, ако хоће да му суша не нашкоди усјеви и садовима.

(Какаву штету чини трчуљак пшеници?) Овог прољета јавила се једна буба, један зарезник у неким крајевима наше отаџбине, који је почео у већој мјери пшеници штете да чини. Тај нов штеточина је трчуљак. Пољопривредни министри је едма посјетно ратаре на ову нову опасност и наредио је да овдашња зарезничка станица састави упутство о томе, како се трчуљак може познати и како се може од њега бранити с успјехом.

И ми смо ради упознати своје читаоце са тим новим пшеничним непријатељем, да се лакше може удруженом снагом борити против њега.

Овога лjeta на многим мјестима пшеница се јако намјесичавила. Већ марта се мјесеца могло видјети, да се на више мјеста пшеница не бокори, него се проређује. Ко је изближе погледао овако мјесто могао је виђети да проређена пшеница има пшш (струковна изнад земље), али је процао; јер не само да је полегао на земљу и скуњен се укључио, него је сав измрљан баш као она слама, коју је мип снго на своје гнијеао и сву је паприцао. Пшеничан коријен и жиле, које земља покрива, сасвим су здраве али од паша једна се наје један два струка, који није дирнут.

Кад крај тако укључио пшеничинг паша поимо, пажљиво прегледамо земљу, наћи ћемо на њој једну јамичу, која је толика као бадрница гушћег пера или још мало веча. Кад нуз једну руну станемо копати земљу, онда ћемо наћи на педаљ дубљине ону животињу, која је пшенични паш укључио и ондје себи јаму ископао.

Та животиња што живи с педаља испод земље је црвљак пшеничног трчуљка. Он је тај грешник, што усјеви штете чини. Нико не види кад је он у штети, јер као сваки непоштењаконик, ноћу пазими на свог гнијеада и онда глође и грицка пшенични паш.

Овај зарезник је врло велик штеточина, јер штету почне чинити у јесен а наставаља је све докле, док пшеница не потјера стабло. Затим не опусте само једно или два мјеста од квадратног хвџа. Виђало се, да је упропастило сиротни ратарима два три јутра усјане пшенице а на спахилуцима богме и неколико стотина јутара пшенице.

Стога се не смије олако узети овај зарезник, него се треба борит против њега.

(Како ћемо се бранити од трчуљка?) Трчуљак наноси само онда штете, гдје се

послије јечма у исту земљу посије пшеница. Томе је узрок то, што буба трчуљкова (а не црвић) врло радо једе потпуно зрно јечменог влаха. Тога ради трчуљак иде из далека на јечам.

Будући да стрњика јечмена обично добро и рано озедаје, зато се буба трчуљкова завуче сад овдје, у ову зелену стрњику и ту леже јаја, да јој потомство, црвић, имају од чега живјети.

А шта ради ратар? Заоре стрњику. А да ли је тиме наудио трчуљку? Није, а није зато, јер је трчуљкову црвићу савним све једно, да ли ће бити ниже или више у земљи. Јер он и тако у земљи живи, те је њему дубљина свеједно. Невоља му је можда једино та, да мора ново гњијздо себи саградити а за једну ноћ готово је и то. Невоља је за њ онда, кад нема свијежег биља, којим би се могао хранити. Али и том злу уније трчуљков црвић доскочити: ако нема свијежег усјева, онда живи од трулога а ако ни тога не пађе, онда је добра и трула стрњика и друго шта. Дакле, како је да је, тек црвић остале у животу све дотле док ратар у јесен не засије јечмену стрњику, коју је у лето заорао, пшеницом и док усјев не никне!

Кад усјев никне онда долази добар живот за трчуљкову црвића. Напада пшенични усјев и квари га.

По да нам овај црвић не би оштећавао јесени пшенични усјев, шта ћемо радити? Ништа друго, него што на јечмену стрњику никада нећемо посијати пшеницу! Ко се буде овог правила држао, неће га задесити невоља, јер као што рекох, трчуљак напада у јакој мјери само ону пшеницу, која је посијана на јечмишту.

„Илива.“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 27 јуна.

Господине Уредниче!

У броју 25-ом цијењеног „Глас Црногорца“ писат је један чланак за прилику педесето-годишњицу вјерне и ревностне државне службе Господина Војводе Пламенца нашег војног Министра, у коме се навађају његове ратне заслуге, и нижу дјела и трудови које је подносио, аа добро, корист и част драге нам домовине.

Господин Војвода, веома је захваљан јавноме мишњу а из све душе благодаран је узвишеноме му Господару на милост и приваљене његова рада као и Њ. Краљ В. Престолонаследнику, што је на највидљивије начине припремом за слање педесето-годишњице и он дао израза Својим чувствима према вриједном сину домовине и слуги Његовог Узвишеног Родитеља.

Но наш добри и скромни Војвода славијеник није био равнодушан кад је горенаведени чланак наш прочитао, јер му је неподнојиво било да се њему, искључиво њему приписивају сретни успјех боја на Крињице и прилијевање Хасанага Хота са 600. Арбанаса. Он каже и дољен типсатоме наређује да нас замоли да у исте ступне „Глас Црногорца“ ставити изјаву, да он не би хтио сам примити доворове убрате том приликом храбром Књажевом војском, већ да их дијелим из свега срца са многоуваженом својом браћом покојним Сердаром Туром Пламенцом и господином Бригадиром Војводом Машом Ђурићем, који су толико труда, вјештине и јунаштва уложили онога дана колико и сами Војвода Илија Пламенца.

Цетиње, 25 јуна.

Командир Мило С. Мартиновић

(О прослави рођен-дана Њ. Краљ В. Насљедника) примили смо неколико извјештаја из унутрашњости, као из Колашина, Вира и т. д. од којих доносимо само следећи:

Подгорица, 20 Јуна 1901. (О прослави рођен-дана Њ. Краљ Височанства Књаза Насљедника). — Рођен-дан Њ. Краљ Височанства Књаза Насљедника Данила, прослављен је и ове године код нас свечаним начином, али радосније но друге године, поводом тога што је ове год. Њ. Краљ Височанство Књаз Насљедник навршио тридесето-љето од када га је Божја промисао на свијет дала, на радост, срећу и славу народа српскога. — Тридесет-љета! Најљепше доба младичке снаге; доба умног разнића и полета. —

Па како неби срце у нама заиграло, када видимо тог Високог народног мишљеника, Узданицу српске зајетне мисли, надарена духом Божанственог љубави; украшена врлинама; обасута славом која га чека, гдје расте, буји и цвјета, као поносно дрво у мирисном перивоју, које зрачи сунчаним обасјавају.

У очи радосног дана наша је варош била зарип искривена заставама, а на вече осветљена, као и оближња главница „Љубовић“, што је давало оку веома чаробан изглед. —

На сами дан у јутро пак последије богослужбе, било је свечано благодарење у мјесној цркви св. Георгија, којему је присуствовало цијело овај чиновништво и грађанство у великом броју, као и почасна

чета народне војске пред црквом. У исто доба било је богослужење у богомољама мухамеданској и католичкој. Послије благодарења пуцали су топови, па је затим чиновништво и неколико грађанства од све три вјероисповједи наизмјенице одило у знак честитанја код старшине Зетске јачице г. сердара Ј. Радовића, дајући тиме израза својим искреним осјећањима према Високом Слављенику и Узвишеном Владару. Дома, те је том приликом међу првијем великијем скупом, последије здравље, коју је г. сердар Ј. Радовић подигао за здравље, срећу, напредак и дуг живот Њ. Краљ Височанства Књаза Насљедника, прочитан био и телеграфски поздрав Њему упућен од г. серд. Јагоша, у име чиновништва и грађанства нахије Зетске, уз бурно клицање: „Живио!“

Општина је међутим чистила пићем војнике и остали народ, који су разрагани и олушевљени повели коло на пјаци пред спомеником Вел. Војв. Мирка и давали одушка пјевањем разних патриотских пјесама. —

То је народно весеље и одушевљење тријало читав дан, па се завршило у вече у најбољем реду и расположењу, са жељом да Њ. Краљ Височанство наш општељубљени Престолонаследник познати безброј-љета на понос и славу Узвишеног Дома Петровић Његоша, а на радост, славу и величину народа српскога.

Освећење) обновљене цркве Госпође Јосе Балшићке на острву Бешки биће у понедељник, 2 јула, на дан Полагања Ризе Богородичине, ком је посвећена ова историјска црквица, и у којој дан је срећно извршена операција Њ. Краљ В. Књазињи у Хијделбергу. Као што ће се сјећати наши читаоци, прошле године на овај дан једно цетињско друштво похидило је ову нашу старину и ту закључило да својим добровољним прилозима обнови ову црквицу, како ће се сваке године на овај дан моћи у њој вршити богослужење са благодарњем. Црквица је за сада тек провизорно обновљена, и на њено освећење справљају се многи да поју, као што засађује и њезин историјски значај, и значај њеног обновљења.

(Риједак гост.) Претпрошле недеље бавио се у нашој средњој школи пл. Вениамин Монтегено из Таранта, технички шеф телеграфске у поморском арсеналу исте вароши, који је подлио на поклон Његовом Краљ Височанству Господару и Њег. Краљ Височанству Књазу Насљеднику по један апарат телеграфски, од истог усавршен и врло елегантно изријет, а такође и по један телефонски апарат, који може да ради на неколико стотина километара, са следећим натписима: „Теби — Неустрашиви и храбри Јуначе Црне Горе — Биће мила ова справа — Коју замисли и подноси Ти у знак поштовања — Италијанац Вениамин Монтегено — Телеграфски техничар — Цоријеклом такође с Његуша — На бојном пољу — Она ће ти донијети прву вијест — О поразу непријатељских редова и о Твојој победи — У миру — Напомињаће Ти — Да се Црна Гора и њезин Господар поштују и да их се боје;“ а други натпис гласи: „Његовом Краљевском Височанству — Књазу Данилу — Достојном брату Краљине Италијске — Чврстом сину Црне Горе и нади — Да у миру раденом и плодном — Добротворним дјелима — Као у ратним и јуначким подвизима — Вада има посредника драгоцјене истине — Носиоца мудрих наредаба — Брза као Његова мисао — Тачна као његов карактер.“ Г. Монтегено припада кући, која води поријекло из шеснаестог вијека са Његуша, и која је у Таранту постала најугледнијом, те јавним добротворним дјелима заслужила племенство. У доба револуција за уједињење Италије такшер је стекао заслуга. Њ. Краљ В. Господар одликовао је г. Монтегеноа официрским крстом Данилова реда и златном медаљом „За Ревност.“

(Испит у цетињској женској осн. школи.) У суботу 16 ов. мј. извршен је испит у овај женској основној школи, која је од почетка ове школ. године под непосредним надзором Госпође Софије Петровић-Мертваго начальнице овај института Царице Марије. На испиту је засједала сама Госпођица Началница. Присуствујући испитима и сами, могли смо се увијерити, да школски рад у овом заводу иде к идеалу настављања, али што је још главније напредак у посредном и непосредном васпитању јавно се опажа: дјеца нам представљају прави цвијет ма с ког гледишта. У овој је школи и та новост, што је ове године имала приправни разред, који су походила дјеца, која су имала мање од седам година, а ово је, ако Бог да, зачетак доцнијег нашег забавишта, а при школи је отворено и одјељење за ручни рад, у којем је нарочита учитељица посљедна три мјесеца поучавала женском ручном раду дјевојчице, које су свршиле IV. раз. основне школе. Јако смо се обрадовали овој установи видјевши још какав су успјех ученице показале за тако кратко вријеме. Домаћа индустрија нам је потреба без које

не можемо опстати, и поред свега осталог и овај ће факт послужити оном, који буде писао нашу културну историју да у њу забиљежи са златним словима име велике добротворке нашег народа, име Госпође Софије Петровић-Мертваго.

(Из наших средњих школа.) У гимназији и богословско-учитељској школи свршени су годишњи испити, и данас последије благодарења завршиће се школска година читањем ученичких оцјена и дијељењем свједочанстава.

(Концерат.) Г. Коста Травањ, чувени српски тенориста, изучени консерваториста, дошао је на Цетиње и даваће на Петровдан концерат у Зетском Дому.

(Обраћамо пажњу) родитеља на Дом за ученике средњих школа у Београду, о ком је ријеч навише. Ми држимо, да је то једна потребита и врло корисна установа, којој ће се многи родитељи обрадовати.

(Потрес.) У недељу у 4 уре изјутра осјетно се овдје лаки потрес.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ЦАРИГРАД, 23 јуна — Два нова случаја куге.

БЕРЛИН, 23 јуна. — Опровргавајући вијест руских листова, да ће Билов поћи у Петроград, „Национал Цајтунг“ дознаје, да се о том путу и не мисли.

БЕРЛИН, 24 јуна. — Бивши канцлар Хоенлое умро је.

ЦАРИГРАД, 24 јуна. — Мисирски Кадиве допутовао и у Илдизу поднио омаж Султану.

БЕРЛИН, 24 јуна. — Хоенлое подлегао апнолесији срца, „Локалцајгер“ дознаје да ће његови мемоари политички брзо бити штампани.

БЕРЛИН, 25 јуна. — Цар Франц Јосиф, Цар Никола и Краљ Виктор Емануил кондолирали су Пришцу Александру Хоенлое.

— Цар Вилхелм примио је мароканско посланство у свечаној удјелци.

ПЕТРОГРАД, 24 јуна. — Комисија против епидемије куге изјавила је да је Цариград окужен.

— Цар и Царица Мати примили су у Петерхофу изванредно посланство тибетско.

ПАРИЗ, 26 јуна. — „Фигаро“ дознаје да је Ватикан протестирао против закона о удружењима.

МАРСЕЉ, 26 јуна. — Један брод, што се повратио с далеког истока, имао је окужених, и узете су све мјере.

ЛОНДОН, 27 јуна. — На састанку либералне странке једногласно је изражено повјерење Кампбел — Бенерману, последије његова говора, да неслога у либералној странци није проузрокована ратом, него личним питањима.

МАРСЕЉ, 28 јуна. — На окуженом броду још један нов случај куге, један болестан умро, три су тошко окужени, остали иду на боље.

ВАРНА, 28 јуна. — Велики Књаз Александар Михајиловић допутовао је на оклопници „Растиславу.“ Пошто су се измијенили поздрав из топова са „Растислава“ и јахта „Надежда“, на ком се налазо Књаз Фердинанд, Велики Књаз и Књаз измијенили су посјете, па су затим пошли у Еуксипоград. Примајући министре рекао је да није дошао да чини политику, и да се осјећа међу Бугарима као дома. Књаз је телеграфски захвалио Цару на овој посјети, а савјет министарски Ламздорфу.

Англо-бурски рат.

ЛОНДОН, 23 јуна. — Киченер јавља из Преторије, да су Бурци лагумали железнички воз, што је одио из Цјетербурга, гдје су погинули: један енглески официр, 11 војника, механичар и друга двојица од железничког особља и 4 уредника.

— По извјештају истог Киченера, пуковник Гренфилд зарадио је неколико Бурца код Хопевела и пленио је много муниције и 100 пу-

како и услове претплате. Подузеће је коло-

пака од Бојерова Команда. Погинуо је један Бур а ниједан Инглеа.

ЛОНДОН, 24 јуна. — Киченер јавља из Преторије, да су Бурци запалили стацију железничку Родепорт, и били су одбијени, изгубивши 2 мртва и 7 рањених.

ЛОНДОН, 25 јуна. — Једно бурско одјељење изненађено од Инглеа; предало се 19 Бурца.

— У доњој кући влада је саопштила, да су Бурци у посљедње 4 мјесеца изгубили у све мртвих, рањених и заробљених 8000 момака. Број енглеске војске сада износи у јужној Африци 251,000, од којих је 14,000 болесно. По листовима Бурци су заузели Марајсбург, који није имао гарнизона, па су запалили државне зграде и разне приватне.

ЊУЈОРК, 27 јуна. — Званично је констатирано, да је посљедње седмнице у Њујорку умрло 989 услед сунчаног удара.

ЛОНДОН, 28 јуна. — Велики митинг усвојио је резолуцију, којом издржава повјерење влади у југоафричкој политици, осуђујући бурске симпатије. (Ово је протест на велики митинг, који је био у Лондону у корист Бурца. Ур)

ОБЈАВА

Књажепско Мин. Иностраних Дјела изволило је доставити Гл. Управи Пошта и Телеграфа извјесну количину дописних карата са ликом Њ. Краљ Височанства, поштом г. Бар кап Сеслер.

Пошто је приход истих намијењен као прилог подизању Умоболног Дома, то Гл. Управа Пошта и Телеграфа у овоме случају чини изузетак, односно пуштања у промет дописница приватне израде.

Цетиње, 28 Јуна 1901.

Гл. Управа Пошта и Телеграфа.

ОБЈАВА

Доставља се овим свима онима, који потписују књижама, ма од чега, и ма колико дугују, да свој дуг до краја овог мјесеца изволе подмити, јер у противном случају биће приморана наплату посље овог рока тражити судским путем.

Цетиње, 6 јуна 1901.

С поштовањем
Књижама П. М. Калугеровића.

Р. 48 Бр. 46 3—3

ОБЈАВА

Др. Францеско Дуранти, очни љекар у дјечијој болници у Бари (Италија) и члан „Société française d'Ophtalmologie“ поћи ће на Цетиње 22 Јулија, и даваће ту љекарске савјете до 20 Августа. Спротиву лијечи бесплатно.

Р. 35 Бр. 48 3—3

Продаја талијанских вина на мало и велико у Новој Вароши кућа Визентинијева.

Вино црвено обично	ноч. 16	кило
Вино црвено фино	„ 24	„
Вино бијело обично	„ 24	„
Вино бијело фино	„ 32	„
Вино бијело најбоље	„ 40	„
Вино бијело пјенушеће	„ 50	„

Избор вина у бочицама прве врсте, бијелог и црног.

Цетиње.
Р. 60 Бр. 74 Арналдо Скарис. 2—2

ОГЛАС

Свештеничко удружење Зетске нахије приликом прве своје главне годишње скупштине у Подгорици 8. Јула тек год држаће у Подгоричкој цркви у 8 сати прије подне

ЛИТУРГИЈУ С ПАРАСТОСОМ

својим умрлим члановима — добротворима; услед чега позивају се фамилије упокојених чланова — добротвора; као и живећи чланови — редовни и добротвори, да присуствују помену, као и главној скупштини.

Управа удружења.

Р. 57 Бр. 79 1—1

ОБЈАВА

Кућа двокатница са четири собе, два магацина, великом тезом и бангтом у Катунској улици Број 24. даје се под годишњу аренду.

Цетиње. П. Р.
Р. 25 Бр. 80 1—3